Revalvering om bakfoten

Inflationen är skrämmande snabb i västvärlden för närvarande. Under femtiotalet höll den sig under 3 procent om året och ända fram till sextiotalets slut innebar prisstegringar på över 4 procent ett ekonomiskt-politiskt nederlag i flertalet OECD-länder. Under sjuttiotalets fyra första år, tvärs igenom en lågkonjunktur med rekordartad arbetslöshet, har inflationen accelererat till ett genomsnitt för hela OECD-området på 12—13 procent. Västtyskland och Sverige väcker avundsjuk beundran för att de lyckas hålla sig strax under 10 procent i år, medan Storbritannien tycks hamna på 15, Italien på nära 20 och Japan på 25 procent.

Den över årtionden välsynkroniserade ökningen i inflationstakten har åtminstone i Sverige tagit död på den typ av debatt som har utgått från att inflationen beror på svenska löntagares upptrissade löneanspråk eller regeringens lättsinniga reformpolitik. De flesta torde numera vara beredda att godta tanken att den svenska inflationen under senare år har dragits upp av den internationella. Det är nu klart för alla att om priserna stiger på världsmarknaden i utländskt mynt och den svenska kronan har en fast växelkurs mot dessa myntslag så *måste* priserna gå upp i ungefär samma takt i Sverige med endast tillfälliga avvikelser uppåt och nedåt och med en långsiktig avvikelse från andra länder som bestäms av den ekonomiska strukturen. Det råder därför enighet om att för en lägre inflationstakt i Sverige än i övriga OECD är uppskrivningar av den svenska kronan *ett nödvändigt villkor.*

Det råder också säkert enighet om att sådana uppskrivningar *inte är ett tillräckligt villkor.* Trots detta föreligger oenighet så till vida att vissa ekonomer och politiker talar för revalvering, andra mot. Detta är inte orimligt. Vad saken gäller är ju huruvida de nödvändiga komplementen till en kronuppskrivning blir genomförda. Det är emellertid tydligt att det finns debattörer som inte har gjort klart för sig vad det faktiskt innebär att betrakta en revalvering som ett nödvändigt villkor. Gunnar Eliasson hävdar i Industriförbundets höstuttalande att en uppskrivning skulle vålla bakslag för exporten och att alla länder inte gärna kan bedriva en revalveringspolitik. TCO-Bodström säger att en uppskrivning är osolidarisk därför att den exporterar inflationen till andra länder. Signaturen JMF i DN framför liknande synpunkter.

Det är uppenbart att dessa kommentatorer talar om en politik som ingen av oss som vill revalvera har föreslagit. De tänker sig att riksbanken reval-

1—743407

verar utan att något annat görs. Svenska företag får då svårt att sälja på export och konkurrera med importen. Detta ökar företagens motstånd mot lönekrav och sänker samtidigt efterfrågan på arbetskraft så att löntagarna blir mera anspråkslösa. *Den* politiken innebär mycket riktigt att handelsbalansen försämras, att vi ökar vår nettoefterfrågan på andra länders varor och därmed ökar deras inflation. Det är också klart att den politiken inte kan föras av alla länder.

Denna öppna dörr bör man emellertid sluta att slå in. Vad vi revalverare förespråkar är följande: Finansminister och riksbankschef deklarerar att den svenska kronan kommer att revalveras successivt så att en lämpligt hopvägd världsmarknadsprisindex ligger oförändrad i svenskt mynt och att penning- och finanspolitik kommer att anpassas efter den prisutveckling som då följer (2—4 procent per år i konsumentprisindex). Arbetsmarknadens parter gör då upp på vanligt sätt om fördelningen mellan arbete och kapital. Skillnaden är att deras prisförväntningar nu är 2—4 procent i stället för 8—12 procent. Om låntagare och arbetsgivare tror myndigheterna, påverkas inte svensk industris internationella konkurrenskraft och därmed inte bytesbalansen. Vi exporterar ingen inflation och om alla länder gör likadant behövs ingen revalvering ty då har den internationella inflationen definitionsmässigt upphört.

Förmodligen invänder revalveringsmotståndarna att så enkelt är det inte; arbetsmarknadens parter kommer inte att tro på revalveringsprogrammet utan kommer att driva upp priser och löner för högt; handelsbalansen försämras osv osv. Det kan man hävda, men då skall man diskutera sannolikheterna och inte bara kasta fram slutsatserna som om de vore självklara. De tre nämnda motståndarna har tidigare varit anhängare av fasta växelkurser därför att dessa ansågs ge arbetsmarknadens parter en fast utgångspunkt. Tydligen menar man att parterna litar på att regeringen håller fast växelkurs om den säger så men inte på att regeringen revalverar om den har satt upp ett sådant program. Det är möjligt men inte odiskutabelt. Vad som krävs är en finansminister känd för att med järnvilja genomföra sin valda politik även om det leder till en period av arbetslöshet. En sådan har vi ju. Revalveringsmotståndarna bör visa sina kort.

Utgivningsdag för Ekonomisk Debatt är för återstående nummer 8 under hösten 1974 den *13 december.*